

Tamoxifen en hirsutisme

Publicatie	Nr. 5 - 01 mei 2010
Jaargang	44
Rubriek	Let op!
Auteur	Lareb
Pagina's	57

Achtergrond. Tamoxifen (merkloos, Nolvadex®) is een selectieve oestrogeenreceptormodulator (SERM) die zowel antagonistische als agonistische oestrogeeneffecten heeft op verschillende weefsels. Het middel is geregistreerd voor de behandeling van hormoongevoelig mammacarcinoom. [1]

Tamoxifen heeft een anti-oestrogene werking op mammaweefsel. De werking bij de behandeling van het mammacarcinoom berust op blokkering van oestrogeenreceptoren in de tumor waardoor oestrogeen niet meer aan deze receptoren kan binden. Er is echter ook een gunstig effect aangetoond bij oestrogeenreceptornegatieve tumoren, hetgeen kan duiden op (nog) een ander werkingsmechanisme. [1] In de periode oktober 2006 tot januari 2010 ontving het Nederlands Bijwerkingen Centrum Lareb vier meldingen van hirsutisme bij gebruik van tamoxifen. Hirsutisme is overmatige haargroei volgens een mannelijk beharingspatroon. [2]

Casuïstiek. De meldingen betroffen vier vrouwelijke patiënten in de leeftijd van 47 tot 61 jaar. Zij gebruikten tamoxifen in een dosering van 20 mg per dag voor de indicatie mammacarcinoom. De tijdsduur tussen het begin van de medicatie en het optreden van hirsutisme varieerde van 15 dagen tot zes maanden. Bij één patiënt was er ook sprake van haarverkleuring. Eén patiënt staaakte het gebruik na het optreden van hirsutisme, het is echter niet bekend of er daarna herstel van de afwijkingen optrad. Twee patiënten continueerden het gebruik en waren respectievelijk vier maanden en anderhalf jaar later niet hersteld. Van de vierde patiënt is niets bekend over het al dan niet continueren van tamoxifen of het verdere beloop van de bijwerking.

Literatuur. Hirsutisme wordt niet in alle productinformatieteksten van tamoxifenpreparaten genoemd als mogelijke bijwerking. 1 Bij het Uppsala Monitoring Centre (UMC) van de World Health Organization (WHO) zijn tot op heden 81 meldingen gedaan van hirsutisme bij tamoxifen.

Het is onduidelijk welk mechanisme ten grondslag ligt aan het ontstaan van hirsutisme. Hirsutisme door tamoxifengebruik kan mogelijk worden verklaard door het antagoniserende effect van tamoxifen op de oestrogeenreceptor waardoor de oestrogeenactiviteit afneemt en de endogene androgeenactiviteit de overhand krijgt. [3]

Conclusie. Hirsutisme kan optreden bij het gebruik van tamoxifen.

Literatuurreferenties

1. Productinformatie tamoxifen (Nolvadex®), via www.cbg-meb.nl, Geneesmiddeleninformatiebank (versie 20-11-2008 geraadpleegd 15-01-2010).
2. Zuuren EJ van, et al. Hirsutisme. Ned Tijdschr Geneeskd 2007; 151: 2313-2318.
3. Aronson KJ, et al. (eds.). Meyler's Side Effects of Drugs. Amsterdam: Elsevier, 2006, p. 3296-3303.